

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya.
— Włochy. — Niemce. — Prusy. — Królestwo Polskie. — Turcyja.
— Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka. Sprawy krajowe.

Lwów. Jego Excellencya pan Namiestnik Galicyi Agenor hrabia Gołuchowski udał się dnia 25. b. m. w podróż do wschodniej części Galicyi i do Bukowiny dla naczynego przekonania się o potrzebach kraju.

Czynności Lwowskiej izby handlowej i przemysłowej.

IX. Zwyczajne posiedzenie dnia 21. stycznia 1851.

Dla słabości prezesa pod przewodnictwem vice-prezesa Karola Pietzcha.

Sekretarz uwiadamia, że prezydujący p. vice-prezes i radca izby p. Breuer ofiarowali dla biura izby handlowej portret Jego Excellencyi p. ministra handlu, Barona de Bruck.

Izba składając dzięki dawcom przyjmuje to doniesienie do wiadomości.

Izba przystępuje potem do porządku dziennego. — Radcy izby pp. Breuer, Klein i Winkler podają pisemny wniosek żądający, ażeby ze względu na zażalenia tutęjszych domów handlowych, że kurs telegraficzny nadechodzący z Krakowa późno do wiadomości podawany bywa, starano się usunąć tę niedogodność.

Sekretarz izby oświadcza, że na ustne wstawienie się do c. k. prezydium krajowego wspomniane depesze telegraficzne teraz bezpośrednio i regularnie do biura izby handlowej i przemysłowej nadechodzą.

PP. wnioskodawcy zaspokajają się powyższem oświadczeniem.

2) Izba handlowa i przemysłowa otrzymała dziennik rządowy ustaw państwa z roku 1849 i 1850 ze strony c. k. nadwornej i rządowej drukarni w halicko-rusko-niemieckim wydaniu.

Zważywszy, że żadnemu z terażniejszych członków izby, język pisemny halicko-ruski nie jest znany i że w każdym przyszłym składzie izby żaden członek znaleźć się niemoże, któryby niemieckiego albo polskiego języka nie posiadał, zważywszy, że izba często będzie w położeniu przy odezwach ogłoszenia protokołów posiedzeń i innych podobnych okolicznościach, ustawy rządowe w polskim języku cytować, uznaje izba potrzebę zażądać polsko-niemieckie wydanie dziennika rządowego ustaw państwa i uchwała w tym względzie udać się do expedycji tego dziennika.

3) Dla słabości nieobecny prezes izby p. Florian H. Singer przedkłada naglący wniosek ze względu na mającą nastąpić reformę cłową.

Zważywszy, że projekt nowej powszechnej austr. taryfy cłowej jest obecnie przedmiotem obrady znawców ze wszystkich krajów koronnych, a izbie handlowej według wyraźnego rozporządzenia ze strony wys. ministerium handlu nie wolno było dawać żadnych instrukcyi wysłanemu z grona swego deputowanemu na kongres cłowy; gdy jednak jest rzeczą pożądaną, ażeby przy mającej nastąpić reformie cłowej uwzględniono także specjalne potrzeby naszego kraju koronnego wyłącznie ze stanowiska Galicyi, przeto proponuje prezydent, ażeby izba rozważyła natychmiast te potrzeby i przedłożyła rezultat obrad wysokiemu ministerium handlu dla użycia przy kongresie cłowym.

Izba przyjmuje ten wniosek jednomyślnie.

Prezydent proponuje następnie niektóre zmiany w projekcie taryfy cłowej dla przestrzeni Galicyi od ujścia Wisłoki dalej na wschód.

a) Wyznaczone według 11. pozycyi taryfy cło przywozowe na zboże à 15 kr. od cetnara sporco uważa prezydent za niskie dla Galicyi, ażeby mogła pod względem zboża wytrzymać potężną konkurencyę z Wołyniem, Podolem i Ukrainą i proponuje przeto podwojenie tej pozycyi cłowej.

P. Dubs sędzi, że przedłożony wniosek prezydenta uwzględnia wprawdzie dobro posiadaczy ziemi, ale bynajmniej interes mas, które nie produkują i że podwyższenie cła nie tyle ochroni producenta, ile raczej podniesie zarobkowość robotników.

Wniosek ten odrzucono większością 5 głosów przeciw 3.

b) Według 35. pozycyi taryfy nałożono na zwykłe drzewo opałowe

przy spławianiu 100 kubicznych stóp cło wywozowe 25 kr., również na zwykłe drzewo do warsztatów 45 kr.

Ponieważ drzewo dla braku przemysłu krajowej jest głównym przedmiotem spławiania na rzekach galicyjskich Wiśle, Wsiołce, Sannie i Bugu, przeto proponuje prezydent, ażeby to cło wywozowe dla Galicyi od ujścia Wisłoki ku wschodowi na 24 kr. niżono.

PP. Franke i Winkler sądzą, że wywóz drzewa powinien być wolny od cła.

Wniosek prezydenta przyjęto.

Prezydent wspomina następnie o znacznych trudnościach naszej żeglugi i sędzi, że dla ich usunięcia są potrzebne ulgi w manipulacyi cłowej.

Gdy atoli wspomniane przez wnioskodawcę przeszkody w spławianiu na różnych punktach galicyjskiej żeglugi są różne; różne przy ujściu Wisłoki i Sanu do Wisły, różne na Bugu, a nakoniec nie mniej różne na Dniestrze, przeto proponuje prezydent, ażeby w koronnym kraju Galicyi złożono objężdżającą komisję, któraby odnośne zażalenia i potrzeby żeglugi naszej według stosunków miejscowych rozważyła i potrzebne ułatwienia w manipulacyi cłowej zaproponowała. — Przyjęto.

c) Według 51. pozycyi taryfy nałożono na cetnar netto żelaza surowego cło przywozowe 45 kr.

Północna pochyłość Karpat jest niestety uboga w żelazo, tak, iż Galicya ponajwiększej części musi sobie pomagać węgierskiem, szląckiem i styryjskiem żelazem, które dla dalekiego i drogiego przywozu do Galicyi daleko więcej kosztuje niż we wszystkich innych krajach koronnych.

Ile zaś nasze gospodarstwo i nasza przemysłowość na tem cierpi, nie potrzeba bliżej rozbierać. Gdy atoli Galicya od Wisłoki na wschód w całym kierunku aż do Bugu posiada daleko tańszy materiał opałowy, niż każdy inny kraj koronny, gdy tu prócz wielkich lasów są także bogate pokłady torfu, a w obwodzie Żółkiewskim nawet węgle kamienne, przeto dałoby się temu niedostatkowi żelaza zaradzić, gdyby żelazo surowe można tanio przywozić i w kraju wykuwać. Do tego nastrecza nam sąsiednie Królestwo Polskie dobrą sposobność, bo ztamtąd, a nawet czasem z Anglii moglibyśmy surowe żelazo tanim kosztem otrzymywać i fryszować je w okolicach między Wisłoką a Bugiem, gdzie materiał do palenia jest tak tani.

Prezydent proponuje przeto, ażeby cło przywozowe żelaza surowego dla Galicyi od ujścia Wisłoki na wschód aż włącznie do Bugu na 2 kr. od cetnara netto niżono. Środek ten otworzyłby dla kraju koronnego Galicyi nową przemysłowość, a dla wspomnianych okolic źródło bogactwa nie przynosząc żadnej szkody sąsiednim krajom koronnym, bo żelazo takie niemogłoby nigdy być tak tanio produkowane, by wytrzymać konkurencyę na tamtejszych targach.

Przyjęto jednomyślnie.

d) Galgany podlegają według 105. d) pozycyi taryfy przy wywozie 1. cetnara sporco cło 2 złr. Według zdania wnioskodawcy odbywa się zbieranie gałganów w Galicyi tak źle, iż bez przesady twierdzić można, że z znajdujących się w kraju gałganów ledwie część zbiera się i na targ wywozi, $\frac{2}{5}$ części zaś gniją w nawozie.

Ale powodu tego zjawiska nie należy szukać w niedbałstwie lub gnusności ludu, owszem powód ten leży w prawie natury, które zachęca do pracy. Pracę tę źle opłacają, papiernicy uciskają zbieraczy. Prezydent sędzi przeto, że należy przypuścić konkurencyę zagranicy i proponuje cło wywozowe za cetnar sporco gałganów na 15 kr.

Po dłuższej debacie, którą pan Dubs zamknął uwagą, że byłoby rzeczą niestosowną przy terażniejszych wysokich cenach papieru popierać wywóz surowego materiału, odrzucono wniosek prezydenta większością 6 głosów przeciw 2.

4) Potem przystąpiła izba do dalszej obrady nad porządkiem praw, którą ukończono i uchwalono przedłożyć projekt do potwierdzenia wysokiemu ministerium handlu.

5) Prezydium magistratu przedkłada wniesiony w czerwcu r. z. projekt radcy magistratu Gregorowicza względem wystawy płodów rękodzielnictwa we Lwowie na rok 1851.

Wnioskodawca przedkłada spis manufaktur Lwowskich wykazujący 83 rozmaitych rękodzielnictw, z których znaczna część wydaje odznaczające się w swym rodzaju płody.

Wnioskodawca przedstawia następnie korzyści pochodzące z wystaw przemysłowych jako środka ożywiającego handel i rzemiosła i sędzi, że chociaż po wystawie płodów rękodzielniczych Lwowa i kraju koronnego nikt nie może się spodziewać wielkich rezultatów, wszelako wystawa najznakomitszych płodów więcej niż 70 rozmaitych rękodziel-

w czasie, gdy Lwów będzie licznie odwiedzony przez obcych (czas kontraktów) ożywiłaby zmysł artystyczny i czynność tutajszych rzemieślników, wywołałaby spółzawodnictwo między nimi, a nareszcie ułatwiła i poparłaby odbyć ich produktów.

Izba oświadcza jednomyślnie życzenie urządzenia w r. 1851 wystawy przemysłowej we Lwowie, któraby obejmowała nietylko plody Lwowa, ale oraz całego kraju koronnego.

W tym zamiarze należy wezwać wysoki rząd za pośrednictwem Jego Excel. pana Namiestnika o wsparcie tego przedsiębiorstwa. Spółzawodnictwo przeprowadzenia będzie przedmiotem późniejszych obrad; wszelako izba wyrzeka już teraz zasadę, że wstęp do wystawy ma być bezpłatny, by stanowi robotników ułatwić oglądanie przedmiotów, a rzemieślnikom odbyć artykułów. *L. De Lens, sekretarz.*

(Litogr. „Kor. austr.“ o członkach rady państwa.)

Wiedeń, 19. kwietnia. Imiona członków rady państwa, ogłoszone w dzisiejszej gazecie wiedeńskiej, powinny być najlepszą i najbardziej przekonującą rękojmią dla publiczności, jak wiele zależało na tym twórcy tej nowej instytucji, aby odpowiedzieć jak najzupełniej potrzebom uregulowanego rządu i wszelkim pretensjom słusznym, jakieby w interesie umiarkowanego postępu i prawdziwie pożytecznego rozwoju do niej rościć sobie można.

Są to mężowie czcigodni, których patryotyczny Austriak z uszanowaniem wymienia, wielcy i gruntowni znawcy spraw administracyjnych, a pomiędzy nimi jest nawet kilka specjalnym uzdolnieniem odznaczających się inteligencji pierwszego rzędu.

Takim mężom można z ufnością powierzyć to wzniosłe i zaszczytne powołanie, aby służyli monarsze, jako rada przyboczna i wspierali ministerium w uciążliwych jego pracach.

Jeden z tutajszych dzienników rozwodził się dzisiaj nad mniemaniami trudnościami, któreby z pośredniczącego stanowiska rady państwa na przyszłość wyniknąć mogły. Pomiędzy innymi wyraża on obawę, aby stosunek ten, który dotychczas był przeważnym i decydującym, niedoznał przeto jakiejś niemiłej turbacji. My niemożemy wcale podzielać tej obawy. Gdzie przeważa gruntowna myśl, zasada i uczucie, wyłączające wszelkie niecne usiłowania stronnice, tam może i będzie zawsze zachodzić mowa tylko o pocieszającym współdziałaniu. Rozdzielenie władz państwa, które mechanizm konstytucyjny częstokroć wywołuje, nienastąpi wcale przy tej instytucji nowej, której głównym zadaniem będzie urzeczywistnić jak najskuteczniej ideę jedności państwa.

(Projekt rady ministrów względem przeprowadzenia uwolnienia od ciężarów gruntowych w W. księstwie Krakowskim.)

Wiedeń, 20. kwietnia. Gazeta Wiedeńska zawiera usankcjonowany przez Jego Cesarską Mość projekt rady ministrów względem przeprowadzenia uwolnienia od ciężarów gruntowych w obwodzie byłej rzeszypospolitej Krakowskiej. W kwietniu 1848 r. zniesiono tam wszelkie robocizny i należności poddańcze za spłatą indemnizacji dla uprawnionych ze strony państwa. Chciano włościanom krakowskim dotrzymać przyrzeczone im dobrodziejstwo, że rząd na siebie przyjmuje spłatę należności chłopskich, postanowiono więc skutecznie indemnizację ze środków krajowych. Tylko spłata dziedzicznych ugód względem czynszu i dzierzawy przypada na samych zobowiązanych, ponieważ podobne ugody niemożna uważać za należności chłopskie.

Przeprowadzenie uwolnienia od ciężarów gruntowych w obwodzie Krakowskim poruczone jest komisji ministeryalnej i kilku komisjom okręgowym. *(Rchsztg.)*

(Kurs przymusowy lomb. wen. bonów skarbowych ma być zniesiony.)

Wiedeń, 17. kwietnia. Dowiadujemy się, pisze litogr. „kor. austr.“ że wkrótce zniesiony będzie kurs przymusowy lombardzko-weneckich bonów skarbowych, ponieważ pożyczka zawarta ku ściąganiu tych papierów publicznych zabezpieczona jest w prowincjach weneckich i w prowincji Mantuy dobrowolnymi ugodami, w lombardzkich zaś w drodze przymusowej. Równocześnie otrzymały inne dwie modyfikacje najwyższe przyzwolenie. *Znosi się bowiem w owym królestwie postanowiony w r. 1849 pięćprocentowy dodatek do podatku gruntowego i zniża się na 33 $\frac{1}{3}$ procentu pierwotnej stopy podatkowej, zarazem jednak zaprowadza się dla pokrycia wynikającego niedoboru i dla wyższego opodatkowania klasy ludności dotychczas wyjętej z pod opłaty podatek od dochodów. Wszystkie te postanowienia wchodzi już 1. maja r. b. w życie.*

(Regulacja etatu urzędników podlegającym wys. ministerium handlu. — Wiadomości potoczne.)

Wiedeń, 16. kwietnia. Niedawno temu przedsięwzięto jak wiadomo regulację etatu urzędników handlowemu ministerium podwładnych. Za warunek przyjęcia do służby w różnych wydziałach położono ukończenie części nauk filozoficznych, części zaś technicznych, a dla administracji i do konceptu w ogólności nauk jurydyczno-politycznych. Każdy wstępujący do służby musi jeden rok tak zwaną próbę spędzić w usługach państwa bezpłatnie, poczem dopiero może składać egzamin elewów, obejmujący tylko teoretyczną część nauk, staje się elewem i otrzymuje 200 zlr. „adjutum“; na tym stanowisku pozostanie tak długo, pokąd nieprzyjdzie nań kolej przyjęcia go do etatu rzeczywistych urzędników i wyznaczenia mu wyższej płacy. Praktykantów odtąd już nie będzie, a temi dniami otrzymał ostatni z nich posadę rzeczywistego urzędnika rządowego. *(Ll.)*

— Względem przyjmowania nadal aspirantów do wojskowej służby sprawiedliwości, rozporządziło c. k. ministerium wojny, że

uczniowie z uniwersytetów w lomb. weneckim królestwie, mają przy swoim wstąpieniu złożyć tylko specjalny główny egzamin (Staatsprüfung), a drugi w ciągu jednego roku. Ci, którzy na uniwersytecie w Wiedniu, Pradze, Gradcu, Ofomuńcu, Insbruku, Krakowie lub Lwowie, a to w szkolnym roku 1851 skończą studia, muszą złożyć najpierw powszechny, a potem specjalny egzamin oddziałowy. Ci, którzy w roku 1852 skończą studia, będą tylko wtedy przyjęci na praktykantów audytoryatu, gdy złożą wszystkie 3 oddziały teoretycznych egzaminów ogólnych (Staatsprüfungen). Zresztą pozostaje się przy dotychczasowych przepisach.

— Odjazd najdostojniejszych rodziców Cesarza Jego Mości był wyznaczony na wczoraj, jako w dzień urodzin Jego Mości Cesarza Ferdynanda. Odebrana z Tryestu depeza telegraficzna, która doniosła, że się znacznie pogorszył stan choroby Jego cesarzew. Mości Arcyksięcia Ferdynanda Maksymiliana, była przyczyną, że ten odjazd zastanowiono. Lecz J. c. k. Mość Arcyksiężna Zofia pospieszyła wczoraj o czwartej popołudniu w towarzystwie dwóch nadwornych lekarzy osobnym pociągiem do Tryestu.

— Bydło rzeźne z Węgier i Galicyi przychodzi teraz kolejną żelazną aż do Hamburga. Jeden z tamtejszych dzienników donosi, że na targ Hamburgski dostawiono 570 sztuk nierogacizny z Węgier i Galicyi.

(Sprostowanie. — Zaprowadzenie osobnych urzędników dla spraw podatkowych.)

Wiedeń, 21. kwietnia. Niektóre krajowe i zagraniczne dzienniki donoszą, że w ministerium spraw wewnętrznych naradzają się nad ustawą o milicyi miejskiej. My jesteśmy upoważnieni oznajmić, że to doniesienie jest bezzasadne.

— Aby zapewnić regularny bieg stałemu upodatkowaniu, zaprowadzić spieszny i ścisły wymiar należności od cesyi majątków i postawić urzęda podatkowe pod sprężysty bezpośredni kierunek, raczył Jego ces. Mość najwyższym postanowieniem z dnia 7. kwietnia 1851 zezwolić na zaprowadzenie przy starostwach okręgowych osobnych urzędników, którzy sprawy stałego upodatkowania będą załatwiać częścią niezawisłe, częścią pod kierunkiem okręgowego starostwa, następnie będą mieć bezpośredni nadzór i kierunek nad położonemi w ich okręgu urzędami podatkowymi i wymierzać należności od interesów prawnych, o ile ten wymiar urzędem podatkowym nie jest poruczony.

(Depesza telegraficzna.)

Tryest, 20. kwietnia. J. M. Arcyksiężna Zofia przybyła tu dzisiaj wieczór o godz. 6 $\frac{3}{4}$ w pożądanym zdrowiu. Choroba J. M. arcyksięcia Ferdynanda Maksymiliana przybrała więcej łagodny charakter, i nie zagraża żadnym niebezpieczeństwem.

(Kurs wiedeński 22. kwietnia 1851.)

Obligacje długu państwa 5% — 95 $\frac{1}{2}$; 4 $\frac{1}{2}$ % — 83 $\frac{7}{8}$; 4% 75 $\frac{7}{8}$. 4% z r. 1850 — —; 3% — —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 — —; z r. 1839 — —. Wiedeńskie miejsko bankowe 2 $\frac{1}{2}$ % — Akcje bankowe 1215. Akcje kolei północ. 1315. Glognickiej kolei żelaznej 667 $\frac{1}{2}$. Odenburg. —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 555. Lloyd —. Listy galicyjskie —.

Hiszpania.

(Depesza telegraficzna.)

Madryt, 13. kwietnia. Rząd niezezwała na powrót Narvaeza. Dokumenta usprawiedliwiające postępowanie rządu z długami państwa zostały już ogłoszone. *(Austr.)*

Anglia.

(Posiedzenie izby niższej. — Wiadomości z Chin.)

Londyn, 15. kwietnia. Na dzisiejszym posiedzeniu izby niższej zaproponował *Adderley* adres do królowej z prośbą, aby wysłać królewską komisję do Afryki południowej, dla uregulowania stosunków z Kafframi. Na teraz nie masz tam *de facto* żadnego rządu; jest tam wprawdzie gubernator, ale nie masz rządowego kolegium, podczas gdy niebezpieczna wojna na granicach się sroży, a polityka angielska zupełną klęskę poniosła. Lord J. *Russell* wniósł poprawkę: „aby do Przylądka posłany wybrany przez parlament wydział dla rozpoznania stosunków Anglii do rodowitego szczepu Kaffrów itd.“ Poczem nastąpiła obszerna dyskusja nad tą kwestyą, w której mieli udział lord J. *Russell*, Hume, Roebuck, V. Smith, Scott, Mackinnon, Gladstone, Thomson, Buxton, Labouchère, S. Herbert i inni, aż nakoniec przyjęto poprawkę lorda *Russella* 128 głosami przeciw 60, a izba po zafatwieniu niektórych innych spraw odroczyła się aż do 28. b. m.

Z Chin dowiadujemy się, że powstanie w prowincjach Kwangtung i Kwangsy bynajmniej się nieskonczyło, jak według chińskiego dziennika donosiły niektóre gazety londyńskie, lecz owszem rozszerza się z większą gwałtownością niż przedtem. O 60 angielskich mil od Kantonu stoi znaczna zbrojna siła w wyraźnie objawionym zamiarze obalenia teraźniejszej dynastyi. Wojsko to wymówiło zupełnie posłuszeństwo. Cesarz niebieskiego państwa zostaje w największej obawie. — Angielskie stosunki do Chin są na teraz bardzo naprężone, gdyż dowiedziano się, że Tschui-Apuh, jeden z domniemyanych zabójców *Da Costa* i porucznik *Dwyers* zamiast kary nagrodę otrzymali.

(Depesza telegraficzna.)

Londyn, 17. kwietnia. Do ceremonii otwarcia wystawy nie będzie oprócz dyplomacji przypuszczona żadna inna publiczność. To rozporządzenie wywołało powszechne nieukontentowanie.

Francya.

(Przepisy zawarte w 111. artykule konstytucyi o rewizyi konstytucyi.)

Paryż, 15. kwietnia. Jeszcze sześć tygodni mamy do tego czasu, w którym po raz pierwszy będzie można zrobić propozycję do rewizyi konstytucyi, a już dzienniki stronnice pochwyliły z największym zapalem tę kwestyę, aby ją ze wszystkich stron wyświecić i skrytykować. Nie od rzeczy więc będzie przypomnieć przepisy samej konstytucyi o rewizyi, które w artykule 111. są wyrażone. Namieniony artykuł jest następującej osnowy:

„Jeżeli w ostatnim roku ustawodawstwa wyrazi narodowe zgromadzenie życzenie, aby konstytucyę całkiem albo w części zmienić, tedy do tej rewizyi przystąpi się w następujący sposób:

Wyrażone przez narodowe zgromadzenie życzenie będzie tylko wtedy zamienione w stanowczą uchwałę, gdy na trzech od miesiąca do miesiąca idących po sobie obradach trzy czwarte części głosów na to się zgodzą. Liczba wotujących musi przytem najmniej 500 wynosić.

Zgromadzenie do rewizyi konstytucyi będzie tylko na 3 miesiące mianowane. Powinnością jego jest zajmować się tylko rewizyą, dla której jest zwołane. W nagłych przypadkach może także potrzebne ustawy wydawać.“

(Wiadomości bieżące z Paryża z d. 15. kwietnia.)

Paryż, 15. kwietnia. Narodowe zgromadzenie przeszło wczoraj do dziennego porządku względem pierwszej petycji o przedłużeniu prezydentury, którą sprawozdawca uznał za przeciwną konstytucyi. *National* zaczyna dziś swój kierujący artykuł od następujących słów: „W dyskusjach, które się w narodowym zgromadzeniu po 29. maja rozpoczną, oznaczona jest wpopród rola republikanów. Sądźmy, że w żaden sposób nie dadzą oni swego przyzwolenia na rewizyę konstytucyi. Ale nie podlega żadnej wątpliwości, że dopokąd istnieje ustawa z 31. maja, nie przypuszczą także żadnej dyskusyi nad kwestyą o rewizyi konstytucyi.

— Obiega znowu pogłoska, że generał Randon będzie przez generała Aupiek zastąpiony w ministeryum wojny.

— Słychać, że generał d'Hautpoul jest odwołany do Paryża, gdzie go się z końcem tego miesiąca spodziewają. Następcą jego wymieniają generała Bourjolly.

— Więcej niż przedtem mówią teraz o reklamacyach, które członkowie familii Bonapartego zamyślają prawnie uczynić do publicznego skarbu. Ogółowa kwota wynosi kilkaset milionów. Sam Lucyan Murat upomina się o 25 milionów i o pałac Elysée. Przedłożeniem projektu do ustawy, by marszałkowi Jerome Bonaparte wypłacić za ległości z jego płacy jako generał-lejtnanta z roku 1813, zamyślają zrobić początek. Sądzą, że przeto uzyskają przyzwolenie, iż o to samo upomną się dla dymisjonowanych w roku 1830 oficerów legitymistycznych.

— Książę Levis przybył z Wenecyi do Paryża.

— Na wczorajszym posiedzeniu akademii umiejętności dowiódł dyrektor szkoły przemysłowej, pan Morin, że wynalezienie lokomotywu zawdzięczamy lotaryńskiemu inżynierowi Cugnot, że pierwszy lokomotyw zbudowany był w roku 1776 i od roku 1801 przechowuje się wszkole przemysłowej. Cugnot urodził się w Void w Lotaryngii 26. lutego 1725 i umarł w Paryżu 10. października 1804. Dopiero w roku 1769 otrzymał Watt swój patent, a w roku 1811 wybudował Blenkinsop pierwsze lokomotywy.

(Wiadomości potoczne z Paryża z 16. kwietnia.)

Paryż, 16. kwietnia. W ciągu tego dnia przybył kuryer od francuskiej ambasady w Berlinie z depeşami do ministra spraw zagranicznych, i zaraz zebrała się rada ministeryalna.

— Dekretem prezydenta republiki mianowano exministra Brenier pełnomocnym ministrem pierwszej klasy. Az do przeniesienia go na posadę ambasadora, pełni on dawniejsze swe funkcyje w ministeryum spraw zagranicznych.

— Na jednym z pierwszych posiedzeń narodowego zgromadzenia po świętach Wielkanocnych ma przyjść do dyskusyi traktat Lepredoura z Rosasem. Słychać, że rząd zamyśla go bronić.

— Urzędowe doniesienie w *Monitorze* ogłasza, że bezzasadna jest wiadomość, jakoby minister spraw wewnętrznych przesłał prefektom okólnik z poleceniem, aby zwołali rady komunalne dla oznajmienia swego zdania o rewizyi konstytucyi.

(Depesze telegraficzne.)

Paryż, środa, 16. kwietnia, 8 godz. wieczór. Rząd zamyśla przedłożyć ciału prawodawczemu ustawę, według której przysługowałoby mu upoważnienie wydalic wszystkich, co nie mają zatrudnienia z Paryża; druga ustawa ma zakazać emigrantom francuskim publikacye literackie.

Paryż, czwartek, 17. kwietnia, 8 godz. wieczór. Ministeryum dyskutuje nad kwestyą niemiecką. — Prezydent republiki zwiedził temi dniami kilka fabryk w Paryżu i promenadę Longchamps, która była bardzo świetna. Nie dały się słyszeć żadne okrzyki. Twierdzenie, że książę Levis przywiózł przyzwolenie od hrabi Chambord do przedłużenia prezydentury, jest bezzasadne. — Narvaez powróci zapewne do Hyszpunii.

Paryż, 17. kwietnia. Chabot, jeden z sekretarzy narodowego zgromadzenia przedłożył wniosek, który prawo petycji uregulować zamierza. Dziś skonfiskowano dziennik *Charivari*. Na wiadomość o organizacyi towarzystwa decembrystów zaproponował prefekt policyi indagacyę sądową.

W Rzymie odkryto Mazziniego korespondencyę z tamtejszym centralnym komitetem rewolucyjnym; ma się ona odnosić do powstania w przyszłym miesiącu maju.

Paryż, 18. kwietnia. Przy zupełnej na pozór spokojności zewnętrznej widać nowe znamiona rozdwojenia w stronnictwach. — Dziennik *Siècle* zaleca kandydaturę Cavaignaca, na którą ultra-republikanie widocznie powstają.

Paryż, 18. kwietnia. Minister Baroche naradza się z lordem Normanby nad sprawą wychodźców. — Słychać, że prezydent Napoleon obrał sobie miasto Vincennes na rezydencyę letnią. (*Austr.*)

Włochy.

(Debaty w drugiej izbie turyńskiej.)

Turyń, 13. kwietnia. Izba druga debatowała na wczorajszym posiedzeniu nad projektem ministra nauk względem utworzenia dwóch nowych katedr medycznych przy uniwersytecie tutejszym. Deputowany Berti ganił ten projekt i zarzucał ministrowi nadzwyczajne pomnożenie katedr przy wspomnianym uniwersytecie. Izba zdecydowała się odroczyć tyczącą się dyskusyę na tak długo, dopokąd niewytoczy się obrada nad ogólną reorganizacyą uniwersytetów. — Wniosek Fogroniego, aby ustanowić tylko jeden podatek, oparty na wartości szacunkowej gruntu, niewzięto wcale pod rozwagę, lecz odrzucono go poprostu.

Podług doniesienia w *Gazzetta di Genova* z 11. b. m. niewydarzył się od 3 dni żaden wypadek zarazy w Genuy. Cztery z pomiędzy dotkniętych tą słabością osób umarło już, a pięć zostało jeszcze w kuracyi. (*G. W.*)

(Dwa wielkie przedsiębiorstwa.)

Turyń, 10. kwietnia. Dwa kolosalne przedsiębiorstwa zajmują teraz w wielkim stopniu uwagę publiczną; pierwsze z nich, na którego czele stoi pan Predari, zamyśla wydawać dziennik pod tytułem: *Monitore de Comuni italiani*, który z wyłączeniem wszelkiej polityki, traktować będzie tylko dzienne kwestyje ekonomii, pięknych sztuk, umiejętności, literatury, przemysłowości i handlu. Przy tym dzienniku otrzyma każdy abonent bezpłatnie bibliotekę, złożoną z 650 tomów, z których każdy zawiera 320 stronic, a to pięćdziesiąt i dwa tomów rocznie. Cena abonentu wynosi 1 lire w tygodniu. Pan Predari sądzi, że 12,000 abonentów nietylko całe to przedsiębiorstwo pokryje, ale nawet milion zysku przyniesie dla towarzystwa, które się już ukonstytuowało. Biblioteka dzieli się na rozmaite oddziały: kościół, historia, agrykultura, technika itd.; nakoniec także zbiór klasyków włoskich, będzie więc złożona z oryginałów i przedruków, każda ćwiartka w formacie szesnastkowym, będzie honorowana kwotą 200 lire. Wkrótce będzie program wydany. — Drugim przedsiębiorstwem jest wybudowanie kolosalnego cyrku dla widowisk publicznych. Według projektu będzie ta wspaniała budowla służyć do rozmaitych zamiarów i obejmować zakład strzelania do tarczy, szkołę jeźdźstwa, fechtowania, pływania i ślizgania na łyżwach, następnie klinikę weterynarną, a oprócz tego zwyczajne łaźnie parowe urządzone na sposób orientalny, czytelnię, salę dla tańców i biliarów, przestrzenie dla gry w balona, kawiarnie i restauratornie. Zamyślają także przyłączyć do tego zakładu zwierzyniec i polowanie na gołębie. Na czele towarzystwa zajmującego się tym przedsiębiorstwem, stoją tutejsi obywatele Józef Gradi i Rafał Gliamas; miasto oświadczyło, że da im na to potrzebne miejsce.

(Poczta włoska.)

Turyń, 16. kwietnia. Mianowanie byłego ministra Siccardi drugim prezydentem kasacyjnego trybunału ogłoszono wczoraj urzędownie. Z przyczyny odbytego w Genuy bankietu demokratycznego aresztowano pułkownika Arduino (jako przewodniczącego tej uczcie) z rozkazu komendanta placu, i odstawiono go pod strażą do Alessandryi.

Neapol, 12. kwietnia. Przybył tu książę Aumale, w. księcia Toskanii zaś spodziewają się w Neapolu przed świętami wielkanocnymi.

Luka, 15. kwietnia. Pod San Marco znaleziono zamordowanego żołnierza austriackiego, ugodzonego trzykrotnie sztyltem. Zawisę kierowała jak się zdaje ręką zbrodniarza.

Rzym, 13. kwietnia. Według obwieszczenia papieżkiego ministeryum finansów odbyć się ma tegoroczny jarmark w Sinigaglia bez żadnych wcale ograniczeń, a przy tej sposobności dana będzie w teatrze *Fenice* wielka opera z przyłożeniem się do niej najznakomitszych artystów. (*L. k. a.*)

(Depesze telegraficzne.)

Turyń, 18. kwietnia. Przedwczoraj przyjęto traktat handlowy z Belgią 114 głosami przeciw 12, traktat zaś z Anglią 112 głosami przeciw 14. Nieliczna frakcyja Prawej postanowiła opuścić stronę ministerylną, posadzając ministeryum wyraźnie o dążności rewolucyjne, a to z przyczyny zawarcia tych traktatów. Upewniają, że minister finansów Nigra ma ustąpić, a w miejsce jego hr. Cavour objąć sprawy finansowe. Zmianę tę przypisują nieporozumieniu, jakie zaszło względem oznaczenia terminu, w którym nowa pożyczka ma nastąpić.

Rzym, 16. kwietnia. Król Bawarski przybył do Rzymu, i udał się dzisiaj w południe do papieża z wizytą. (*Lit. kor. austr.*)

Niemce.

(Sprawa Szlezwicko-Holsztyńska.)

Frankfurt, 15. kwietnia. Z początkiem bieżącego miesiąca przyszło między obydwoma niemieckimi mocarstwami pierwszego

rzędu do porozumienia się względem dalszego w sprawie szlezwicko-holsztyńskiej postępowania. Według tego więc mają komisarze pełnić funkcję swoją w Holsztynie aż do zaprowadzenia nowego centralnego organu związku, któremu poruczona będzie dalsza administracja Holsztynu, a księstwo to oddane królowi duńskiemu dopiero po stanowczym przezeń uznaniu praw związkowi przysługujących. Sejm związkowy zajmie się następnie stanowczymi negocjacyami względem uregulowania stosunków między Holsztynem a Szlezwigiem. (H. C.)

(Połączenie całego pocztowego terytorium księcia Thurn-Taxis z niemiecko-austriacką konwencją pocztową.)

Frankfurt, 14. kwietnia N. W. Z. pisze: Usiłowaniam jeneralnjej dyrekcyi pocztowej księcia Thurn i Taxis powiodło się przywieść do skutku połączenie całego pocztowego terytorium namienionego księcia z niemiecko-austriacką konwencją pocztową. Połączenie to nastąpi z pewnością dnia 1. maja b. r.; już poczyniono do tego wszelkie przygotowania, a dnia 20. b. m. wyjdą od tutejszej centralnej siedziby przynależne dekreta do wszystkich pocztowych urzędów księcia Taxis włącznie z Wirtembergią. Z licznymi rządami pocztowego terytorium księcia Thurn i Taxis nieprzyszła wprawdzie jeszcze do skutku ugoda o skład pocztowych kontraktów dzierżawczych, atoli ugoda ta jest zawarowana i nieprzeszkadza bynajmniej połączeniu właściwego terytorium pocztowego. Z tą ważną zmianą poczty wejdzie także w życie przyspieszona pocztowa komunikacja między Frankfurtem i Austrią, a to komunikacja, która na Lipsk iść będzie.

(Sprostowanie.)

Sztutgarda, 17. kwietnia. Wiadomość, że minister wojny zaproponował zaprowadzić w wojsku karę chłosty, prostujemy w ten sposób, że na życzenie ministra wojny będzie znowu w drodze ustawodawstwa zaprowadzona cielesna chłosta w karnym instytucie wojskowym, równie jak w dyscyplinarniej kompanii w Hohenasperg i podczas wojny przeciw takim przestępstwom, jak bunt, rabunek, skrzywdzenie mieszkańców krajowych, złośliwe uszkodzenie majątku i t. d.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 17. kwietnia.)

Metal. austr. 5 $\frac{1}{2}$ — 71 $\frac{1}{4}$; 4 $\frac{1}{2}$ — 4 $\frac{1}{2}$. Akcje bank. 1152. Sardyn. 35 $\frac{7}{8}$. Hiszpańskie 3 $\frac{1}{2}$ — 34 $\frac{13}{16}$. Polskie 500 L. 84.

Prusy.

(Wiadomości bieżące z Berlina.)

Berlin, 16. kwietnia. W nowej gazecie pruskiej czytamy następujące doniesienia: „Pod względem mianowania deputowanego na sejm związkowy, który w swoim czasie ma odjechać do Frankfurtu, niepowzięto tu jeszcze żadnej uchwały stanowczej.

— Sekretarz tutejszej ambasady w Wiedniu, hrabia Lehndorf, przeniesiony został w tym samym charakterze do ambasady w Dreźnie.

— Hrabia Arnim-Heinrichsdorf odjedzie zaraz po Wielkanocy do Wiednia, gdzie jak słycać doręczy osobiście odpowiedź tutejszą na ostatnią notę austriacką w sprawie niemieckiej.

— Co się tyczy dalszego trwania konferencji drezdeńskich dowiadujemy się jeszcze, że tutejszy rząd oświadczył wyraźnie, iż wysłanie deputowanego na sejm związkowy niepociąga za sobą konieczności przerwania konferencji w Dreźnie, lecz owszem dalszej kontynuacji ich wymaga.“

(G. Wd.)

(Wiadomości potoczne z 17. kwietnia.)

Berlin, 17. kwietnia. Hrabia Alvensleben odjedzie dziś do Dreznia po odbyciu kilku konferencji w Berlinie. — Izby zostaną zamknięte podobno 6go maja. — Publikacja nowego kodeksu karnego nastąpi już niebawem. — Nowy poseł pruski dla Wiednia uda się dopiero po Wielkanocy na stanowisko swoje.

(Aus.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 19. kwietnia.)

Dobrowolna pożyczka 5% 106 l. Obligacje długu państwa 85 $\frac{1}{4}$. Akcje bank. 95 l. Polskie listy zastaw. 93 $\frac{3}{4}$. Polskie 500 L. — 83 $\frac{7}{8}$; 300 L. — 145 $\frac{1}{4}$ l. Frydrychsdory 13 $\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tał. 9 $\frac{1}{8}$. Austr. banknoty —.

Królestwo Polskie.

(Ułaskawienie.)

Warszawa, 18. kwietnia. Najjaśniejszy Pan, przychylnie do wstawienia się JO. Namiestnika Królestwa, najmiłościwiej dozwolił raczył wychodźcy polskiemu, przebywającemu we Lwowie, Teofilowi Bakowskiemu, powrócić do Królestwa Polskiego, bez dozwolenia mu atoli legitymowania się z pochodzenia szlacheckiego i bez powrócenia mu skonfiskowanego na rzecz skarbu majątku.

(Reskrypt cesarski, wydany do Namiestnika Kaukazkiego i głównodowodzącego oddzielnym korpusem Kaukazkim, jenerał-adjutanta księcia Woroncowa.)

Książę Michał synu Symeona! Z szczególnym zadowoleniem dowiedziałem się o świetnym ukończeniu kampanii zimowej w Wielkiej Czeceni. Oddział powierzony jenerał-majorowi Kozłowskiemu, dopełnił należycie swego przeznaczenia: — otwarcia nam swobodnego w każdym czasie wstępu do tego kraju, i wojska przełamawszy na wszystkich punktach silny opór nieprzyjaciela, utorowały przez lasy przereby ku żyznej dolinie Szalińskiej. Tym sposobem dokonał się nowy, ważny krok do stopniowego ścieśnienia nieukorzonych górali. Przypisując ten postęp sztuce i wytrwałości z jakimi, omijając wszystkie przeszkody, ciągle kierujecie działania walecznych wojsk

oddzielnego korpusu Kaukazkiego, ku doścignieniu tego celu miło Mi oświadczyć Wam Moją szczerą wdzięczność.

Pozostaje ku wam na zawsze przychylnym.

Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano:
Mikołaj.

W Petersburgu, dnia 25. marca 1851 roku. (G. War.)

Turecja.

(Depesze telegraficzne.)

Konstantynopol, 9. kwietnia. Siostra Abbas Baszy wicekróla Egiptu przybyła do tego miasta. Przeznaczony do Londynu paropływ *Feizi Bahiri* znajduje się już w drodze.

Smyrna, 11. kwietnia. W Makri na wyspie Rhodus nie ustało jeszcze trzęsienie ziemi.

(Wiadomości z Warny i z Smyrny.)

Z Warny piszą pod dniem 31. marca: Niedawno znaleziono tu dużą z jednej strony nadłamaną i greckim i łacińskim napisem opatrzoną płytę kamienną. Jestto zabytek z czasów panowania Cesarza T. Aecyusza Hadryana, a z napisu jego można wnosić, że Warny stoi na miejscu starożytnej Odestyny o czem niektórzy badacze starożytności wątpili dotychczas.

Ze Smyrny donoszą pod dniem 4. kwietnia: Przed kilku dniami przywieziono tu 109 jeńców z Bośni, a pomiędzy nimi Mahmuda Baszę i Mustafa-Baszę pod eskortą kompanii piechoty. Proces ich wytoczy się wkrótce w tutejszym sądzie indagacyjnym. Także i komisya złożona dla indagowania jeńców Samiockich i głównych przewodźców insurekcyi rozpoczęła już urzędowanie swoje. Wszyscy ci więźni przyznają się do winy. (L. k. a.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Sandeckim.)

Sacz, 20. kwietnia. Według doniesień handlowych z Starego Sącza, Nowego Targu i Nowego Sącza płacono tamże na targach w pierwszej połowie bieżącego miesiąca w przecięciu za korzec pszenicy 22r.—23r.—20r.37k.; żyta 17r.4k.—17r.—16r.15k.; jęczmienia 13r.7k.—12r.30k.—12r.47k.; owsa 7r.30k.—8r.—6r.30k.; hreczki 10r.—0—8r.; kukurudzy 12r.30k.—0—17r.30k.; ziemniaków 8r.—8r.—6r.30k. Cetnar siana kosztował 3r.—2r.30k.—3r.; wełny 52r. 30k.—80r.—175r.; nasienia koniczyzny 70r.—0—45r. Sąg drzewa twardego 11r.45k.—10r.30k.—16r., miękkiego 7r.30k.—8r.—12r. Funt mięsa wołowego sprzedawano po 10k.—14k.—10 $\frac{1}{2}$ i garniec okowity po 5r.30k.—3r.—4r.30k. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 25. kwietnia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	6	6	6	9
Dukat cesarski	6	12	6	15
Półimperyal zł. rosyjski	10	37	10	41
Rubel śr. rosyjski	2	2 $\frac{1}{2}$	2	3 $\frac{1}{2}$
Talar pruski	1	56	1	58
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	31	1	32
Galicyskie listy zastawne za 100 złr.	89	33	89	51

(Kurs wekslowy wiedeński z 22. kwietnia.)

Amsterdam 186 l. 2. m. Augsburg 134 l. p. uso. Frankfurt 133 $\frac{1}{2}$ p. 2. m. Genua 156 $\frac{1}{3}$ p. 2. m. Hamburg 196 $\frac{1}{4}$ l. 2. m. Liwurna 130 l. 2. m. Londyn 137 l. 2. m. Marsylia 158 l. 2. m. Paryż 158 l. 2. m. Bukareszt 209. Konstantynopol 344. Agio duk. ces. —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 24. kwietnia.

PP. Miliński Franciszek, z Skalatu. — Papara Stanisław, z Dalcieza. — Lambert Michał, z Żółkwi. — Barański Michał, z Radłowic.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 24. kwietnia.

Książę Lubomirski Adam, do Krakowa. — Książę Poniński Kalikat, do Czerwonogrodu. — PP. Polanowski Feliks, do Moskwa. — Hordyński Józef, do Stryja. — Lewicki Józef, do Bonowa. — Czajkowski Jan, do Kamionki wołoskiej.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 24. kwietnia.

Pora	Barometr w mierze wiedz. sprowadzony do 0° Reanm.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	27 11 1	+ 11,5°	+ 16,5°	południo wy	pochm.
3 god.pp.	27 11 1	+ 15°	+ 11°	połud.-zachodni	„ deszcz
10 g. w.	27 11 1	+ 11°		„ „	„ „

TEATR.

Dziś: dramat polski: „Syn puszczy.“